

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 2484/2022
16.03.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Татјане Матковић Стефановић, председника већа, Јасмине Стаменковић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници по тужби тужиоца „ЅИК КОРАОНИК“ а.д. Куршумлија - у стечају, чији је пуномоћник Богдан Воларевић, адвокат из ..., против туженог АА из ..., чији је пуномоћник Ирена Ђорђевић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости, вредност предмета спора 12.000.571,00 динар, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 9Пж 4548/22 од 01.09.2022. године, у седници већа одржаној дана 16.03.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда 9Пж 4548/22 од 01.09.2022. године.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Нишу П 916/2021 од 03.02.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца, којим је тражио утврђивање ништавости Уговора о продаји непокретности закљученог између тужиоца, као продавца и туженог, као купца, овереног пред Основним судом у Куршумлији ОВ бр. 1429/06 од 23.06.2006. године, те да се укину све правне последице које је исти произвео, као неоснован. У ставу другом изреке, обавезан је тужилац да туженом исплати износ од 475.100,00 динара на име накнаде трошкова парничног поступка.

Пресудом Привредног апелационог суда 9Пж 4548/22 од 01.09.2022. године, одбијена је жалба тужиоца као неоснована, па је потврђена првостепена пресуда.

Против наведене другостепене пресуде, тужилац је изјавио благовремену и дозвољену ревизију, због погрешне примене материјалног права и битне повреде парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП. У одговору на ревизију, тужени је оспорио ревизијске наводе тужиоца, а трошкове поводом састава одговора на ревизију је тражио и определио.

Испитујући побијану пресуду у границама ревизијских навода, у складу са одредбама члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11...са изменама), Врховни касациони суд је утврдио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности. Нису основани ревизијски наводи тужиоца којима се указује да је другостепена одлука донета уз битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. Закона о парничном поступку, односно да је од стране нижестепених судова погрешно оцењен налаз и мишљење судског вештака, као и оверена картица предузећа „ШИК Копаоник Комерц“. Напротив, побијана одлука заснована је на чињеничном стању које је утврђено оценом доказа изршеном од стране првостепеног суда, који је и спроводио доказни поступак. Стога, битна повреда на коју се указује није могла бити учињена у поступку пред другостепеним судом. Поред тога, оваквим ревизијским наводима суштински се оспорава правилност утврђеног чињеничног стања на којем су засноване нижестепене одлуке, а у ком погледу погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање не представља дозвољени ревизијски разлог у смислу члана 407. став 2. Закона о парничном поступку. Ревизијски суд није ценио ни остале наводе ревизије којима се у бити побија утврђено чињенично стање.

Према утврђеном чињеничном стању, дана 23.06.2006. године, између тужиоца и ... АА из ..., закључен је Уговор о купопродаји непокретности, чији је предмет продаја локала бр. 151 и 152 у објекту „Тржни центар“ у пословно -административном центру „Пирамида“ у блоку 44 у Новом Београду, на трећем спрату, укупне површине са мокрим чвором од 148,32 м², а које је ванкњижно власништво продавца на основу Уговора о купопродаји локала на локацији Блок 44 Нови Београд, заведеног код претходног продавца ГП „Напред“ од 18.03.1992. године и Анекса уговора од 10.08.1993. године. Чланом 2. уговора, констатовано је да је продавац „ШИК Копаоник“ а.д. из Куршумлије правни следбеник ДП „Копаоник“ Куршумлија и да „ШИК Копаоник“ а.д. има дуговање по основу услуга превоза према купцу у износу од 13.248.601,77 динара на дан закључења уговора о купопродаји. Чланом 3. уговорено је да је купопродајна цена 12.000.571,00 динар, а коју је купац у целости исплатио на дан потписивања и овере овог уговора путем компензације. Уговор је оверен пред Општинским судом у Куршумлији дана 23.06.2006. године Ов. бр. 1429/06. Из садржине Уговора о купопродаји локала на локацији Блока 44 Нови Београд, Пословно административни центар од 18.03.1992. године, првостепени суд је утврдио да је исти закључен између ГП „Напред“ Нови Београд, као продавца и ДП „Копаоник“, као купца, те да је предмет купопродаје локал у административно - пословном центру у Блоку 44 на Новом Београду, величине 148,84 м². Анексом уговора о купопродаји локала на локацији блока 44 у Новом Београду од 10.08.1993 године, уговорена је коначна цена и површина локала број 151 и 152 у објекту Тржног центра, као и ближи услови продаје. Дана 06.01.2004. године, закључен је Уговор о продаји друштвеног капитала и трајног улога државе „Копаоник“ д.о.о. Куршумлија путем јавног тендера, између Агенције за приватизацију и Конзорцијума правних и физичких лица које представља ББ. Овим уговором се купац обавезао да у периоду од 5 година од дана испуњења неће извршити нити дозволити да субјект приватизације без предходне писмене сагласности Агенције, прода, пренесе или на други начин располаже било којим значајним делом имовине субјекта приватизације, која износи више од 5%

укупне вредности имовине субјекта приватизације. Предвиђено је да за напред наведену повреду уговора купац исплати Агенцији за приватизацију уговорну казну у износу од 50% од куповне цене. На основу увида у Одлуку о преносу капитала предузећа „Копаоник“ а.д. из Куршумлије Акцијском фонду од 30.03.2009. године, утврђено је да је овом одлуком Агенција за приватизацију пренела Акцијском фонду капитал предузећа „Копаоник“ а.д. Куршумлија, те да је Уговор о продаји друштвеног капитала и трајног улога државе закључен дана 06.01.2004. године - раскинут. На основу увида у потврду о броју дана неликвидности од 24.06.2011. године, првостепени суд је утврдио да је „Комерц“ Куршумлија био неликвидан у периоду од 10.01.2006. до 31.12.2006. године. Из садржине налаза и мишљења судског вештака економско - финансијске струке, утврђено је: да је потраживање туженог од тужиоца износило 3.520.093,44 динара, да је туженом уплаћено на рачун 350.000,00 динара, те да дуг на крају 2004. године износи 3.170.093,44 динара, да је на основу Прегледа издатих рачуна у 2005. години утврђено да је потраживање туженог од тужиоца износило 7.343.563,97 динара, да је туженом уплаћено на рачун 100.000,00 динара, те да дуг на крају 2005. године износи 7.243.563,97 динара, да је на основу Прегледа рачуна у 2006. години утврђено да је потраживање туженог према тужиоцу износило 1.163.620,92 динара - дакле, укупно 11.577.278,33 динара, од чега ДОО „Копаоник“ Куршумлија у износу од 1.842.176,64 динара, „Шик Копаоник“ Куршумлија 2.006.575,20 динара, „Лесонит Копаоник“ Куршумлија 1.274.702,67 динара и „Комерц Копаоник“ Куршумлија у износу од 6.453.823,82 динара. На наведени износ тужени је придодео камату у износу од 1.671.323,44 динара, што укупно представља дуговање према туженом у износу од 13.248.601,77 динара - како је наведено у уговору. Обрачун камате и изјаву о компензацији на основу које се може поуздано утврдити која потраживања туженог се пребијају са купопродајном ценом тужиоца, тужени није презентовао вештаку.

Са позивом на одредбе члана 103. и 104. став 1. Закона о облигационим односима, а на основу изведених доказа, првостепени суд је одбио тужбени захтев. Првостепени суд је становишта да чињеница да је тужилац закључио уговор без сагласности Агенције за приватизацију не може водити ништавости тог уговора, јер је уговором о купопродаји друштвеног капитала од 06.01.2004. године, као последица располагања имовином преко 5% од вредности имовине субјекта приватизације без сагласности Агенције, уговорена уговорна казна од 50% од куповне цене, а не ништавост уговора, као и да је у конкретној ствари без утицаја чињеница да ли је непокретност којом је тужилац располагао прелазила 5%, имајући у виду да је Уговор о купопродаји друштвеног капитала раскинут. Првостепени суд је, даље, образложио да се не могу прихватити наводи тужиоца да у време закључења уговора тужилац није био власник предметне непокретности, већ је да је то био „Шик Копаоник Комерц“ д.о.о. с обзиром на то да је предметни уговор оверен пред судом и потписан од стране овлашћених лица, а тужилац није доставио доказе у прилог својих тврдњи, те да приложена картица основних средстава „Шик Копаоник Комерц“ д.о.о. не представља доказ којим би се са сигурношћу могло утврдити да је локал који је ушао у основна средства наведеног лица - локал који је предмет располагања тужиоца, пошто у истој нема никаквих ближих ознака локала. Првостепени суд је даље становишта да су неосновани наводи тужиоца да је у тренутку закључења уговора био у блокади због чега и није могао да уговара плаћање компензацијом, с обзиром на то да је у блокади у наведеном периоду било привредно друштво „Шик Копаоник Комерц“ д.о.о, а не тужилац, а одредбама члана 46. став 2. Закона о платном промету (Сл. лист СРЈ, бр.3/2022 и 5/2003 и Сл. Гласник РС бр.43/2004), који се примењивао у време

закључења уговора, било је прописано да правна лица и физичка лица која обављају делатност могу међусобне новчане обавезе измиривати и уговарањем промене поверилаца, односно дужника у одређеном облигационом односу (асигнација, цесија и др.), пребијањем (компензација) и на други начин, у складу са законом. Према образложењу првостепеног суда, за одлучивање о ништавости предметног уговора без утицаја је и чињеница да ли је компензација између уговорних страна у конкретном случају извршена или није, обзиром да неиспуњење уговорне обавезе не може бити разлог за утврђивање ништавости уговора, већ исто представља повреду уговорне обавезе коју прате правне последице прописане одредбом члана 124. Закона о облигационим односима. Из наведених разлога је одбијен тужбени захтев за утврђење ништавости предметног уговора о продаји непокретности, као и захтев за укидањем свих последица које је овај уговор произвео. Другостепени суд прихвата овакво становиште првостепеног суда и потврђује првостепену пресуду.

Овакав закључак нижестепених судова прихвата као правилан и Врховни касациони суд. Правилна одлука је суда нижестепених судова, којима је правноснажно одбијен тужбени захтев.

Закон о предузећима („Службени лист СРЈ“, бр. 29/96, 36/02) донет је као закон Савезне Републике Југославије и на основу члана 64. ст. 2. Уставне повеље државне заједнице Србије Црна Гора, и од ступања на снагу уставне повеље примењивао се као републички закон. Закон о предузећима престао је да важи даном ступања на снагу Закона о привредним друштвима („Службени гласник РС“, бр. 125/04), односно 30.11.2004. године, осим одредаба члана 392. до 399. и члана 400а. до 400в. и 421а, које на основу члана 456. Закона о привредним друштвима остају на снази до истека рокова за приватизацију. Полазећи од тога да Закон о привредним друштвима не предвиђа као посебан облик друштвена, односно предузећа за већинским друштвеним капиталом, члан 398а. Закона о предузећима има значење временски ограничене норме која се примењује до истека законом одређеног рока за приватизацију друштвеног капитала. Како је у конкретном случају предметни уговор, који је предмет утврђења ништавости, закључен 2006. године, дакле у моменту док је још увек важио и био на снази Уговор о купопродаји друштвеног капитала од 06.01.2004. године, то су се на предузеће - субјект приватизације, тужиоца, који је пословао већинским друштвеним капиталом, примењивале одредбе члана 398а. Закона о предузећима. Ове одредбе регулишу овлашћења Агенције за приватизацију у доношењу одлука предузећа, које се односе на располагање друштвеним капиталом ван тока редовног пословања, које одредбе представљају уређивање начина остваривања својинских права и обавеза на средствима у друштвеној својини у функцији заштите општег јавног интереса у том поступку, да се продајом друштвеног капитала остваре одговарајућа средства за законом утврђена права њихових корисника. У том смислу, одредбама члана 398а. Закона о предузећима је предвиђено да се одлуке надлежног органа предузећа која послују већинским друштвеним капиталом доносе уз одговарајуће учешће агенције. Чланом 398а. ст.1. Закона о предузећима је предвиђено да предузеће, које послује већинским друштвеним капиталом, не може без претходне сагласности агенције републике чланице надлежне за послове приватизације доносити одлуке о: смањењу или повећању капитала; реорганизацији или реструктурирању; инвестиционом улагању; продаји дела имовине; оптерећивању имовине залагањем ствари или успостављањем хипотеке; дугорочном закупу; поравњању са повериоцима; узимању или одобравању кредита или издавању гаранција, ван тока редовног пословања. Чланом 398 а. ст. 2. истог закона је предвиђено да ће одлуке донете супротно одредби

става 1. овог члана поништити Агенција Републике чланице, надлежна за послове приватизације.

Тачно је да је одредбом члана 398. став 1. Закона о предузећима прописано да предузеће које послује са већинским друштвеним капиталом може донети одлуку о оптерећивању имовине, залагању ствари, или успостављању хипотеке ван тока редовног пословања само уз претходно прибављену сагласност Агенције за приватизацију. Међутим, том одредбом није прописана и санкција апсолутне ништавости у случају закључења наведених правних послова без претходне сагласности Агенције за приватизацију. Напротив, одредбом става 2. члана 398а. Закона о предузећима прописано је само право Агенције за приватизацију да својом одлуком поништи одлуке донете супротно ставу 1, односно донете без њене претходне сагласности. То је својеврсно право надзора и законом конституисане обавезе контроле законитог поступања предузећа које послује са већинским друштвеним капиталом од стране Агенције за приватизацију. Међутим, Агенција за приватизацију није у овом конкретном случају донела такву одлуку након закључења спорног уговора. Она то није учинила ни доцније. У конкретном случају, тужилац није испунио законску обавезу претходног прибављања сагласности Агенције за приватизацију за закључење спорног уговора, те је то случај незаконитог поступања тужиоца који се само њему може ставити на терет. Стога закључење предметног уговора од стране тужиоца не може произвести штетне последице за туженог. Напротив, предметни уговор ће сагласно императивној одредби члана 103. став 2. Закона о облигационим односима остати на снази, ако у закону није предвиђено што друго за одређени случај. Забрана закључења спорног уговора је била конституисана само на страни тужиоца, а санкција за непоштовање такве обавезе је одредбом члана 398. став 2. Закона о предузећима прописана конституисањем права Агенције за приватизацију де такве уговоре својом одлуком поништи. То даље значи да би предметни уговор могао изгубити правно дејство само у случају да је одлуком Агенције за приватизацију извршено поништење одлуке тужиоца о закључењу предметног уговора. Агенција за приватизацију је имала законску обавезу да контролише законитост располагања друштвеним средствима од стране тужиоца и да у случају констатованог незаконитог поступања истог донесе одлуку о поништењу његовог незаконитог располагања друштвеним средствима. Агенција за приватизацију није поништила одлуку тужиоца о закључењу спорног уговора. Стога на темељу одредбе члана 103. став 2. ЗОО, несумњиво произилази да спорни уговор не подлеже санкцији апсолутне ништавости како то тужилац у својим ревизијским наводима истиче.

Неосновани су ревизијски наводи тужиоца да у време закључења уговора тужилац није био власник предметне непокретности с обзиром на утврђено чињенично стање. Правилан је закључак нижестепених судова да је предметни уговор оверен пред судом и потписан од стране овлашћених лица. Утврђено је током поступка да тужилац није доставио доказе у прилог својих тврдњи, јер картица основних средстава „Шик Копаоник Комерц“ д.о.о. не представља доказ, којим би се са сигурношћу могло утврдити да је локал који је ушао у основна средства наведеног правног лица, локал који је предмет располагања тужиоца.

Правилан је закључак нижестепених судова да је за одлучивање о ништавости предметног уговора без утицаја чињеница да ли је компензација између уговорних страна у конкретном случају извршена или није, јер неиспуњење уговорне обавезе не може бити разлог за утврђивање ништавости уговора, већ представља повреду

уговорне обавезе коју прате правне последице прописане одредбом члана 124. Закона о облигационим односима.

На основу изложеног, Врховни касациони суд је одбио ревизију тужиоца као неосновану и применом одредбе члана 414. Закона о парничном поступку одлучио као у ставу првом изреке пресуде.

На основу овлашћења из члана 165. став 1. Закона о парничном поступку одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова у вези са поднетим одговором на ревизију као у ставу другом изреке ове одлуке, јер се не ради о трошковима потребним ради вођења парнице у смислу члана 154. Закона о парничном поступку.

**Председник већа-судија
Татјана Матковић Стефановић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић